

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2025/2026-2027/2028
(skrajne daty)
Rok akademicki 2026/2027

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Biologia populacji ludzkich
Kod przedmiotu*	
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Wydział Humanistyczny
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Archeologii
Kierunek studiów	Archeologia
Poziom studiów	studia I stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	II rok, 4 semestr
Rodzaj przedmiotu	kierunkowy do wyboru
Język wykładowy	polski
Koordynator	Dr Joanna Rogóż
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	Dr Joanna Rogóż

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
4			15						2

1.2. Sposób realizacji zajęć

zajęcia w formie tradycyjnej

zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)

KONWERSATORIUM – ZALICZENIE Z OCENĄ

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Podstawowa wiedza z zakresu biologii człowieka.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C1	Pogłębienie wiedzy z zakresu badań antropologicznych.
C2	Zapoznanie studentów z problematyką antropologii ontogenetycznej i populacyjnej.
C3	Charakterystyka okresów rozwojowych człowieka.
C4	Omówienie wybranych zagadnień dotyczących budowy i funkcjonowania ludzkiego organizmu.
C5	Wskazanie przyczyn i przejawów zmienności biologicznej człowieka w czasie i przestrzeni.
C6	Poruszenie problematyki uwarunkowań zdrowotnych oraz metod kontroli rozwoju człowieka.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu Student:	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	Zna i rozumie podstawową terminologię, teorię i metodologię antropologii i nauk zajmujących się człowiekiem jako istotą biologiczną.	K_W02
EK_02	Zna i rozumie podstawowe zjawiska i procesy przyrodnicze, a także powiązania antropologii fizycznej z archeologią.	K_W07, K_W08
EK_03	Potrafi w stopniu podstawowym formułować problemy badawcze, analizować i interpretować materiał z wykorzystaniem właściwych metod, dobierać literaturę i korzystać z istniejącego dorobku naukowego w zakresie antropologii fizycznej oraz innych nauk zajmujących się biologią człowieka i populacji ludzkich.	K_U02
EK_04	Potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności badawcze kierując się wskazówkami prowadzącego zajęcia.	K_U03
EK_05	Jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i zasięgnięcia opinii ekspertów, a także uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów.	K_K01
EK_06	Jest gotów do podejmowania odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz stosowania się do zasad etyki zawodowej	K_K02, K_K04

3.3 Treści programowe

A. Problematyka konwersatorium

Treści merytoryczne
1. Antropologia ontogenetyczna – wybrane zagadnienia. Aspekty i czynniki warunkujące rozwój

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

biologiczny człowieka. Genotyp a fenotyp.
2. Charakterystyka okresów rozwojowych człowieka ze szczególnym uwzględnieniem okresu prenatalnego i progresywnego.
3. Wybrane aspekty dotyczące budowy i funkcjonowania układów człowieka.
4. Zmienność człowieka współczesnego w zakresie morfologii i fizjologii organizmu. Kształtowanie cech adaptacyjnych warunkowanych klimatem. Procesy przystosowawcze.
5. Wiek kalendarzowy i rozwojowy, znaczenie pojęć w wymiarze praktycznym. Kryteria oceny wieku rozwojowego. Tendencja przemian.
6. Istota zdrowia i choroby. Uwarunkowania zdrowia. Problematyka zdrowotna poszczególnych okresów rozwojowych, zwłaszcza dzieci i młodzieży.
7. Antropologia populacyjna – wybrane zagadnienia.

3.4 Metody dydaktyczne

Np.:

Wykład: wykład problemowy, wykład z prezentacją multimedialną, metody kształcenia na odległość

Ćwiczenia: analiza tekstów z dyskusją, metoda projektów (projekt badawczy, wdrożeniowy, praktyczny), praca w grupach (rozwiązywanie zadań, dyskusja), gry dydaktyczne, metody kształcenia na odległość

Laboratorium: wykonywanie doświadczeń, projektowanie doświadczeń

Konwersatorium: wykład problemowy z prezentacją multimedialną, analiza tekstów z dyskusją, dyskusja.

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ, DYSKUSJA, KOLOKWIUM ZALICZENIOWE	KONWERSATORIUM
EK_02	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ, DYSKUSJA, KOLOKWIUM ZALICZENIOWE	KONWERSATORIUM
EK_03	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ, DYSKUSJA, KOLOKWIUM ZALICZENIOWE	KONWERSATORIUM
EK_04	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ, DYSKUSJA, KOLOKWIUM ZALICZENIOWE	KONWERSATORIUM
EK_05	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ, DYSKUSJA	KONWERSATORIUM
EK_06	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ, DYSKUSJA	KONWERSATORIUM

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Aktywny udział w zajęciach, udział w dyskusji na podstawie przedstawionych informacji oraz zaproponowanych lektur, kolokwium zaliczeniowe.
--

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny z harmonogramu studiów	15
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	10
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	25
SUMA GODZIN	50
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	2

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	Nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	Nie dotyczy

7. LITERATURA

<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> Jopkiewicz A., Suliga E. <i>Biomedyczne podstawy rozwoju i wychowania</i>, Wyd. Instytut Technologii Eksploatacji, Radom-Kielce 2008, 2011. Malinowski A. <i>Antropologia fizyczna</i>, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa-Poznań, 1980. Malinowski A. <i>Wstęp do antropologii i ekologii człowieka</i>, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, 1994. Piontek J. <i>Biologia populacji pradziejowych. Zarys metodyczny</i>, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań, 1999. Strzałko J., Ostoja-Zagórski J. <i>Ekologia populacji ludzkich. Środowisko człowieka w pradziejach</i>, Wydawnictwo UAM w Poznaniu, Poznań, 1995. Wolański N. <i>Ekologia człowieka. Podstawy ochrony środowiska i zdrowia człowieka. Tom I: Wrażliwość na czynniki środowiskowe i biologiczne zmiany przystosowawcze</i>, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2006. Wolański N. <i>Ekologia człowieka. Podstawy ochrony środowiska i zdrowia człowieka. Tom II: Ewolucja i dostosowanie biokulturowe</i>, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2006.
<p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> Malinowski A., Strzałko J. (red.) <i>Antropologia</i>, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Poznań, 1985. Malinowski A., Wolański N. <i>Metody badań w biologii człowieka. Wybór</i>

metod antropologicznych, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 1988.

3. Malinowski A., Bożyłow W. *Podstawy antropometrii. Metody, techniki, normy*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Łódź, 1997.
4. Piontek J. *Dymorfizm płciowy jako wyznacznik warunków życia w populacjach pradziejowych i historycznych* [w:] *Kobieta-Śmierć-Mężczyzna. Funeralia Lednickie Spotkanie 5*, W. Dzieduszycki, J. Wrzesiński (red.), Sobótka, Wrocław, 2003, s. 59-64.
5. Wolański N. *Rozwój biologiczny człowieka*, PWN, Warszawa, 2005.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej